

Raadsinformatiebrief¹

Onderwerp Ontwikkelingen Energie Infrastructuur Noordzeekanaalgebied
 Portefeuillehouder R. Tuijn
 B&W besluit d.d. 01-11-2022

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

Graag berichten wij u over een aantal ontwikkelingen van de afgelopen maanden op het gebied van (duurzame) energie infrastructuur. Gezien de samenhang tussen de ontwikkelingen, delen wij gelijktijdig met u:

1. De Cluster Energie Strategie 2022 Noordzeekanaalgebied (CES NZKG 2022).
2. Het Plan van aanpak: versnellen realisatie energie infrastructuur Noord-Holland.

Hieronder geven we verdere toelichting op deze stukken. Het zijn complexe onderwerpen zowel inhoudelijk als qua verdeling in verantwoordelijkheden (Rijk, Provincie, Gemeente). Daarom wordt in de komende maanden een raadsinformatiebijeenkomst gepland, waarin uw raad wordt meegenomen in het bredere programma NOVEX Noordzeekanaalgebied waar naast de energietransitie (o.a. de Cluster Energie Strategie) ook andere opgaven moeten worden uitgewerkt en ingepast zoals waterberging, circulaire economie, landschap en woningbouw. Onderstaande figuur geeft op hoofdlijnen de samenhang weer:

Toelichting

Cluster Energie Strategie 2022 Noordzeekanaalgebied

Wat is de CES?

De CES geeft aan welke nieuwe energie-infrastructuur nodig is om de CO2 reductiedoelen voor de industrie te halen en wordt geactualiseerd wanneer er nieuwe cijfers of plannen vanuit de industrie beschikbaar zijn. Deze wordt door alle zes industrieclusters, zoals ook Rotterdam-Moerdijk en Chemelot in Limburg, opgesteld. Dit document is de tweede update, na de Cluster Energie Strategie NZKG (september 2021; 2021/20469) en de actualisatie (Januari 2022; 2022/4720), die eerder met uw raad zijn gedeeld.

¹Op deze raadsinformatiebrief volgt geen actie van de Agendacommissie. Wanneer u een onderwerp hieruit wilt bespreken dan kunt u dit doen door een raadsinstrument in te zetten. Bijvoorbeeld een rondvraag (primair gericht aan het college van B&W of een agenda-initiatief (primair gericht aan de collega fracties)). Vermeld altijd in het raadsinstrument: wat u wilt bespreken inclusief een korte concrete toelichting.

Hoofdpunten:

- Alle projecten samen moeten een geschatte emissiereductie in het cluster van 6,86 Mton CO₂-Eq (direct) en 3,5-3,8 Mton CO₂-Eq (indirect) in het cluster NZKG mogelijk maken. In het kort vallen onder direct projecten waarbij hernieuwbare wordt ingezet, en onder indirect projecten waarmee duurzame energie wordt opgewekt of getransporteerd, zodat elders in de keten CO₂ bespaard kan gaan worden.
- Er worden drie nieuwe projecten voorgesteld onder het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK). Een MIEK project houdt in dat het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de regie voert en dat knelpunten in realisatie worden weggenomen, en dat deze prioriteit heeft in de programmering van netbeheerders zoals Tennet. Deze zijn: verdere verzwaring van het elektriciteitsnet (twee projecten in de Kop van Noord-Holland en Amsterdam Zuid-Oost) en een importterminal voor waterstof in het NZKG (Westpoort of het TATA steel terrein).
- Verder is de vraag vanuit de industrie geactualiseerd, en worden vijf pijlers voor de verduurzaming van de industrie bepaald: waterstof, elektriciteit, duurzame brandstoffen, warmte/stoom en opslag en gebruik van CO₂.
- Waterstof. Waterstof is met name relevant voor de productieprocessen die bijvoorbeeld vanwege de hoge temperaturen, niet te elektrificeren zijn. De aanleg van een regionale hogedruk waterstof leiding ("back bone") is momenteel in voorbereiding. Voor Zaanstad wordt een aftakking hiervan, een lagedruknet onderzocht. Voor de vraag wordt ingezet op elektrolyse (productie van groene waterstof uit water, door middel van elektriciteit) op land (1-2,5 GW), aanvoer via de landelijke backbone, en import uit het buitenland.
- Elektriciteit. Elektrificatie is het belangrijkste onderdeel voor een toekomstbestendige, klimaatneutrale industrie. De vraag vanuit het NZKG zal naar verwachting stijgen van 4 TWh (huidig) naar 9-20 TWh (2030) en 11-24 TWh (2050). Aanvullende aanlanding (aan land brengen van de stroom) van wind op zee is daarom voorzien. Daarnaast wordt gekeken naar energie-uitwisseling via smart grids.
- Uitbouw van de productie van en infrastructuur voor duurzame brandstoffen. De Amsterdamse haven maakt een transitie van olie/kolen, naar duurzame synthetische brandstoffen voor de lucht- en scheepvaart, en trekt hier nauw op met Schiphol. De ambitie is 50.000-80.000 kton productie van duurzame brandstoffen in 2027.
- Ontwikkeling van lokale/regionale warmte/stoom-initiatieven. Ontwikkeling van warmte/stoom kan een mitigerend effect hebben op de knelpunten met betrekking tot waterstof en elektriciteit. Zaanstad heeft hier gezien de lage temperatuur-processen van onze industrie, en de nabijheid industrie en woningen belang bij. Voor deze CES is de vraag naar en aanbod van warmte van de industrie geactualiseerd. In Westpoort wordt gewerkt aan een stoomnet voor de industrie vanuit de afvalverbrandingsinstallatie (AEB).
- Ontwikkeling van projecten voor CO₂ opslag en gebruik. Dit is in een verkennende fase. Vraag (2,5 Mton CO₂) en aanbod van CO₂ (1,5 Mton) zijn in kaart gebracht.

2. Plan van aanpak: versnellen realisatie energie infrastructuur NH

Wat is dit plan van aanpak?

Dit plan beschrijft de voorgestelde aanpak om de realisatie van de energie-infrastructuur te kunnen versnellen. Het plan is door Provincie Noord-Holland, Liander en TenneT opgesteld in overleg met gemeenten

Vanuit de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland werken de provincie, netbeheerders en gemeenten samen aan drie sporen:

1. Sneller realiseren energie-infrastructuur;
2. Integraal programmeren energiesysteem van de toekomst;
3. Slimme energie-oplossingen.

Het plan van aanpak focust zich op het eerste spoor: het versnellen van de uitbreiding van energie-infrastructuur in Noord-Holland. Waarbij de focus ligt op het verzwaren van het elektriciteitsnet, om de huidige netcongestie op te lossen ten behoeve van de gebouwde omgeving en de industrie (input vanuit de CES).

Hoofdpunten:

- Het plan maakt onderscheid tussen randvoorwaardelijke projecten en lokale projecten. Randvoorwaardelijke projecten zijn essentieel voor het functioneren van het gehele elektriciteitsnet en krijgen prioriteit boven lokale projecten.
- De netbeheerders hebben 10 clusters van randvoorwaardelijke projecten aangewezen die de hoogste prioriteit hebben. Deze clusters concurreren onderling niet op prioriteit en op inzet van capaciteit en middelen.
- Zaanstreek vormt een van deze clusters, waarin de nieuwbouw van drie stations door Liander is voorzien (Oostzaan, Zaandam Noord en HoogTij) en twee uitbreidingen van bestaande stations (Zaandijk en Zaandam-West).
- Het plan kent een prioriteringskader voor lokale projecten en een raamwerk processtappen stations en verbindingen. Dit biedt structuur aan het prioriteren van lokale projecten en de procesmatige aanpak van netuitbreidingen.
- In het plan staat een voorstel voor werkafspraken, waarbij het op orde hebben van de procesorganisatie bij gemeenten als succesfactor wordt benoemd. Zaanstad werkt reeds intensief samen met provincie en netbeheerders aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet, grotendeels in lijn met het plan.
- Het plan adviseert een bestuursopdracht vanuit het college voor de inzet van voldoende capaciteit en middelen. Vanuit veel gemeenten wordt hier vooralsnog geen directe opvolging aan gegeven. Op verzoek van meerdere gemeenten (waaronder Zaanstad) vindt met provincie en netbeheerders het gesprek plaats hoe om te gaan met de financiering van extra kosten ten gevolge van deze aanpak.
- De MIEK-projecten (CES NZKG 2022) volgen een eigen versnellingsspoor en maken geen onderdeel uit van het plan van aanpak. Binnen de Taskforce wordt de samenhang met deze projecten bewaakt.

De CES NZKG 2022 en het Plan van aanpak versnellen realisatie energie infrastructuur Noord-Holland. Ze geven inzicht in de verduurzamingsopgave en hoe vanuit de samenwerking tussen verschillende partijen kansen en knelpunten in de energietransitie worden opgepakt.

Financiële en Juridische consequenties

Niet van toepassing.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar.

Aanpak/uitvoering

Niet van toepassing.

Betreft

Actieve informatievoorziening.

Opdrachtgever

R. Zondervan
R.Zondervan@

Bijgaande stukken	2022/20165	CES NZKG 2022
	2022/20164	Plan van aanpak: versnellen realisatie energie infrastructuur Noord-Holland

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

drs. J. Hamming, burgemeester

Digitaal ondertekend door burgemeester drs. J. Hamming op 01-11-2022

drs. G. Blom, gemeentesecretaris

Digitaal ondertekend door gemeentesecretaris drs. G. Blom op 01-11-2022